

Ozračje strpnosti in dialoga

Kot smo že poročali, je Društvo slovenskih pisateljev priredilo na začetku tega leta v Cankarjevem domu v Ljubljani javno tribuno na temo »Slovenski narod in slovenska kultura«, ki še vedno široko odmeva v slovenski javnosti. Značilno je, da se govorniki niso omejili le na ožja kulturna vprašanja, ampak so mestoma zšli tudi na področje, ki se dotika samih temeljev nacionalnega vprašanja in sploh položaja Slovenije v jugoslovanski federaciji. Tako je bilo na javni tribuni slišati mnenja o nezavidljivem materialnem položaju slovenske kulture, o mestu slovenščine v nekaterih televizijskih oddajah, zlasti šolskih, kjer je premalo prisotna, prav tako v zveznih skupščinskih telesih, o šolskih jedrih, odnosu do zamejstvu, o nekaterih kočljivih dogodkih povojne zgodovine. Gre skratka za problematiko, ki bi jo pravzaprav moral obravnavati nek politični forum, zato se bo morda kdo vprašal, kako to, da se prav pisatelji oz. kulturniki ukvarjajo s tem.

Odgovor je po našem mnenju treba iskati v nekaterih posebnostih slovenskega položaja tako v razmerju do ostalih jugoslovanskih republik kot tudi do širše, mednarodne socialistične stvarnosti. Znano je, da smo Slovenci bili dolga stoletja pod tujo vladavino, razdeljeni med posamezne več ali manj nacionalno raznorodne kronске dežele, kar velja zlasti za obdobje Avstroogrske. Stara Jugoslavija nam ni priznavala niti kulturne avtonomije, šele z avnojsko usmeritvijo smo si priborili neko obliko državnosti z lastno republiko. V teh dokaj različnih razmerah pa je prav slovenska kultura, v njenem okviru še posebej pisatelji, igrala pomembno vlogo pri ozaveščanju slovenskega človeka in strnjevanju narodnih sil. To je prišlo jasno do izraza tudi med drugo svetovno vojno, med katero so slovenski kulturniki kot posebna skupina soustvarjali temelje Osvobodilne fronte, kulturni sferi je pripadal tudi vodilni predstavnik krščanske komponente v njej Edvard Kocbek. Tudi po zadnji vojni se slovenska kultura ni izneverila svoji svobodoljubni tradiciji in je že kmalu, še v času, ko je n.pr. v umetnosti prevladoval uradni kanon socialističnega realizma, začela utirati nova pota, v skladu s sodobnimi evropskimi tendencami.

Upoštevajoč vsa ta dejstva nikakor ni presenetljivo, da so prav slovenski kultur-

dalje na 2. strani ■

Peta obletnica vojaške zasedbe Afganistana

Mimo naše javnosti je precej tiho šla obletnica, ki bi nas morala opozoriti na eno izmed sedanjih najbolj krvavih žarišč svetovne napetosti: 27. decembra 1984 je namreč minilo 5 let, odkar so sovjetske čete vdrle v Afganistan in se vpletle v vojno, ki ji še danes ni videti konca.

Obračun tega petletnega obdobja sovjetske zasedbe prej neuvrščene Afganistana je naravnost grozljiv. Doslej se je iz te države izselilo v Pakistan in Iran okoli 5 milijonov ljudi, kar znaša dobro tretjino celotnega prebivalstva; mrtvih med civilnim prebivalstvom in islamskimi bojevniki za neodvisnost je več 100 tisoč; političnih zapornikov pa je okrog 40 tisoč. V bojih s tako imenovanimi »banditi« se Rdeča armada poslužuje metod, ki v ničemer ne zaostajajo za nacističnimi, saj kljub strogi cenzuri okupacijskih oblasti in njihovih domačih pomagačev prihajajo tu pa tam vesti o množičnih pobojih žensk, starcev in otrok, kakor tudi o sistematični rabi kemičnega in podobnega zloglasnega orožja.

Seveda so za informacijo po kapljicah odgovorna tudi naša sredstva množičnega obveščanja, ki so v tem primeru veliko bolj redkobesedna kot n.pr. v poročanju o tragediji vietnamskega ljudstva pred dobrim desetletjem. Ta redkobesednost čudi tudi zato, ker se Afganistan nahaja na zelo občutljivi točki mednarodne politične šahovnice. V njegovi neposredni bližini so namreč dežele, ki imajo največje svetovne rezerve surove nafte in naravnega plina. Od teh energetskih virov pa je, kot znano, odvisno gospodarstvo ne samo industrijsko

razvitejših držav, ampak tudi gospodarstvo držav v razvoju, ki ne razpolagajo z lastnimi naftnimi ležišči. To se odraža tudi v dejstvu, da sovjetska zasedba Afganistana predstavlja kamen spotike v političnih odnosih med Vzhodom in Zahodom, pa tudi n.pr. med LR Kitajsko in Sovjetsko zvezo.

»Socialistična« preobrazba Afganistana naj bi bila »nepovraten proces«, kot trdijo v Moskvi, in to ne daje velikega upanja, da bi se sovjetske čete umaknile v doglednem času. Sicer pa je treba pri tem upoštevati, da afganistanska avantura Sovjetsko zvezo drago stane. Poleg že omenjene cene v mednarodnih političnih odnosih je treba prišteti še žrtve Rdeče armade (izgubila naj bi že 20 tisoč vojakov), kakor tudi vedno večje negodovanje med sovjetskim prebivalstvom, predvsem muslimanske vere.

— o —

NADŠKOF ŠUŠTAR PREDAVAL V TRSTU

Slovenski metropolit, ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar je imel 24. januarja predavanje o ekumenskih izkušnjah v Evropi. Predavanje je bilo v dvorani župnije sv. Vincencija v Trstu. Na predavanje je tržaški škof msgr. Bellomi opozoril v poslanici, ki jo je naslovil na tržaške vernike v zvezi s tednom za krščansko edinost. Tržaški škof je pozval Tržacane, naj molijo in delajo za skupno bratsko in miroljubno pot različnih verskih skupnosti v škofiji.

B. CRAXI POJDE V BEOGRAD

Italijanski ministrski predsednik Bettino Craxi bo na začetku februarja uradno obiskal Beograd, kamor ga je povabila predsednica jugoslovanske zvezne vlade Milka Planinc. Predsednika Craxija, ki bo prispel v jugoslovansko prestolnico v petek, 1. februarja, bo spremljal zunanji minister Giulio Andreotti.

V sporočilu, ki je bilo objavljeno v palači Chigi, je rečeno, da se bo Craxi pogovarjal o »dvostranskih odnosih na raznih področjih, o oblikah njihovega nadaljnega, uravnovešenega razvoja, o krepitvi mednarodnega dialoga v obeh bistvenih smereh, Vzhod - Zahod in Sever - Jug, in o kriznih situacijah na svetu.«

Slovenska narodna manjšina v Italiji

zlasti pričakuje, da bo obisk predsednika Craxija v Beogradu končno odločilno prispeval, da se bo premaknilo z mrtve točke vprašanje celovite zakonske zaščite njenih temeljnih pravic. Tri desetletja so že minila od londonskega sporazuma in v letošnjem novembru bo poteklo eno desetletje od podpisa osimske pogodbe, a slovenska narodna manjšina še vedno čaka, da se izpolnijo natančne obveze, vsebovane v obeh mednarodnih listinah, ki se tičejo zaščite njenih pravic. Bo skorajšnji obisk predsednika italijanske vlade v Beogradu prispeval, da se bo zadeva naše manjšinske zaščite končno premaknila z mrtve točke? To je poglavito vprašanje, ki si ga ob tem obisku postavlja Slovenci v Italiji.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 27. januarja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Moja ljuba nečaka« (John Habberton - Ivo Šorli - Marjana Prepeluh), RO; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 15.00-9.00 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 28. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Viktor Parma: Ksenija, operna enodejanka; 11.30 Beležka; 12.00 Smer: slovenske gore; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glas »frajtonarce«; 14.10 Otroški kotichek: »Jakec Vohljač, otroški detektiv«; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: Trio »Jess« z Dunaja; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 29. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Med Brdi in Jadranom; 8.40 Slovenske popevke; 9.00 Glasbeni mozaik; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 10.20 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Filmskemu ustvarjanju naproti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Veter naša besede; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: Trio »Jess« z Dunaja; 18.00 Izvirna radijska igra: Josip Tavčar: »Past«; 18.45 Glasbena priloga; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA 30. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Gospodarska problematika; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Liki iz naše preteklosti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Cecilijanka 1984; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 16.00 Kocka na kocko; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 »Poezija slovenskega zapada«, primorski pesniki v analitičnem prikazu Tarasa Kermaunerja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 31. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za 2. stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: moški zbor glasbenega društva iz Larise v Grčiji; 18.00 Četrtekova srečanja: Primorska diaspora v svetu; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 1. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beležka; 12.00 Sestanek ob 12h: Spoznavajmo ribe našega morja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 V svetu filma; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: Nabožna glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 2. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba, Koledar; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert simfonikov RTV Ljubljana; 11.30 Beležka; 12.00 »Bom naredil st'zdice, čjer so včas' b'le« - glasnik Kanalske doline; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: »Igrajmo se pravljice«; 15.00 Z Gershwinom od popevke do opere; 16.00 Naša šolska obzorja; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: 3. mednarodno violinsko tekmovanje »Rodolfo Lipizer« v Gorici; 18.00 Dramska vetrovnica: Branko Miklavc: »Pomarančnik«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Ozračje strpnosti in dialoga

■ nadaljevanje s 1. strani

niki v zadnjih letih spregovorili o nekaterih vprašanih, ki so še pred kratkim veljala za tabù (n.pr. roške žrtve, dachauski procesi, Goli otok, problem ustvarjalne svobode, kritična stališča do unitarističnih tendenc v jugoslovanski federaciji ipd.). Močno je odmevala tudi afera s t.im. skupnimi šolskimi jedri, s katerimi so hoteli v zveznem jugoslovanskem merilu birokratsko poenotiti šolski pouk ne le na področju naravoslovnih predmetov, ampak tudi tistih, ki obravnavajo kulturni, zgodovinski, jezikovni in literarni razvoj pri posameznih jugoslovanskih narodih. Naravno je, da so prav slovenski pisatelji najmočneje povzdignili glas proti temu načrtu, saj je jasno, da je v večnacionalni državi na teh občutljivih področjih šolskega poučevanja težko potegniti enotne črte, vprašanje pa je tudi, ali bi takšno zlitje res prispevalo k utrjevanju razumevanja med posameznimi narodi in k trdnosti jugoslovanske federa-

cije. Vsak dobromisleč človek pa seveda ne zanika, da je v neki obliki potrebno spoznavanje tudi kulturne preteklosti in sedanje stvarnosti ostalih jugoslovanskih narodov.

V okviru teh iskanj in prizadevanj morda uvrstiti tudi nedavno dvodnevno javno tribuno v Cankarjevem domu, ki ji je po časopisnih poročilih prisostvovalo izredno število poslušalcev. Na njej so nastopili pisatelji in kulturni delavci različnih estetskih in idejnih usmeritev, za vsa izvajanja pa je bila značilna živa prizadetost za sedanjí položaj slovenskega naroda. Opazen je bil tudi nastop tržaškega pisatelja Borisa Pahorja, ki je med drugim poudaril misel, da mora ideologija odstopiti prvo mesto skrbi za usodo slovenstva. Podobnih javnih tribun je bilo na Slovenskem v zadnjih letih že več in opaziti je, da nekatera izvajanja na njih niso vedno prijazno komentirana v delu tiska ostalih jugoslovanskih republik, češ da gre za izbruhe pretiranega nacionalizma. Morda bo res to veljalo za nekatere skrajne primere, vendar je za tovrstne pobude po našem mnenju v splošnem mogoče trditi, da gre za pozitivna iskanja in soočenja, pri katerih pa je seveda potrebna visoka stopnja kulture, strpnosti in dialoškega ozračja. Nekateri pojavi na Slovenskem potrjujejo, da je naše obnebe v zadnjem času že precej nasičeno s tem razpoloženjem.

— o —

LETALSKA NESREČA

V letalski nesreči, ki se je pripetila tri kilometre daleč od Rena v ameriški zvezni državi Nevada je izgubilo življenje 63 potnikov. Letalo je strmoglavilo na avtocesto, na kateri je pilot hotel zasilno pristati.

Tiskovne agencije so, kot je že običaj, novici o nesreči v Nevadi dodale tudi podatke o najhujših letalskih nesrečah vseh časov. Največ žrtev je bilo 1. marca 1977, ko sta na letališču na Kanarskih otokih trčila dva Boeinga 747. Umrlo je 582 potnikov. Z enim samim letalom pa je umrlo največ ljudi 2. marca 1974 ko je pri Parizu strmoglavilo turško potniško letalo vrste DC 10: življenje je izgubilo 346 ljudi.

PRED POGAJANJI V ŽENEVI

Moskovska Pravda je zelo pozitivno ocenila dejstvo, da se začne nova faza pogajanj med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami o razorožitvi. List trdi, da imajo veliko zaslug za vzpostavitev dialoga ameriški zavezniki, gibanje neuvrščenih in Združeni narodi.

New York Times je objavil zanimivo vest, da bo v kratkem objavljena študija za nedeljsko prilogo tega lista, ki so jo napisali trije avtorji, med njimi bivši Carterjev svetovalec za državno varnost Brzezinski in sedanji vodja ameriške delegacije za ženevska pogajanja Kampelman. Študija je nastala pred Kampelmanovim imenovanjem na to mesto, zato je izrazil željo, da njegovega podpisa ne objavijo. Študija namreč zelo pesimistično ocenjuje možnosti, da bi v krajšem obdobju prišlo do ame-

riško-sovjetskega sporazuma o oborožitvi. Interesi obeh velesil so preveč različni in v medsebojnem nasprotju — je rečeno v članku. Moskva ne spoštuje nekaterih že sprejetih sporazumov, poleg tega pa so tu še tri velika sporna vprašanja Afganistana, Nikaragve in spoštovanja človekovih pravic v Sovjetski zvezi.

Pesimistične vtise o sovjetski dobri volji za razorožitev je odnesel z obiska v Moskvi bivši demokratski predsedniški kandidat, senator iz Colorada Hart. Izjavil je, da je bil razočaran tudi nad razgovorom, ki ga je imel z zunanjim ministrom Gromikom. Po njegovem mnenju bi se morala ena izmed velesil pogumno odločiti za enostranski sklep, da ne preizkuša novega jedrskega orožja, ga ne namešča in ne teži po uresničitvi vesoljskega orožja.

Pred 30-letnico avstrijske državne pogodbe

Dne 15. maja bo 30-letnica podpisa avstrijske državne pogodbe, torej mednarodnega dokumenta, ki določa ustavni red druge avstrijske republike, obenem pa ji je po vojni in zasedbi povrnil suverenost in določil politiko nevtralnosti v mednarodnih odnosih.

Dunajska vlada je na proslavo 30-letnice povabila zunanje ministre Združenih držav, Sovjetske zveze, Velike Britanije in Francije ter vseh sosednih držav, torej tudi Jugoslavije in Italije. V prestolnici ob Donavi so se že razširili glasovi, da bosta prisotnost pri svečanosti izkoristila za novo srečanje sovjetski zunanji minister Gromiko in ameriški zunanji minister Shultz. Po srečanju v Ženevi bi tako imela mož-

nost, da preverita napredek pogajanj o oborožitvi, ki bi se morala medtem začeti. Glasnik avstrijske vlade pa je izjavil, da so to le govornice brez osnove. Ravno tako sodijo med nedokazane govornice namigi na možnost vrhunškega srečanja med ameriškim predsednikom Reaganom in sovjetskim predsednikom Černenkom na Dunaju. Od drugega do 4. maja bo namreč Reagan sodeloval pri vrhu sedmih industrijsko najbolj razvitih držav Zahoda, ki bo v Bonnu.

Reaganov obisk v Nemčiji povzroča določene preglavice zahodnonemškimi oblastem, ker je ameriški predsednik baje izrazil željo, da bi tudi obiskal bivšo nacistično taborišče Dachau. O tem je pisal hamburški tednik Der Spiegel. Ravno prve dni maja se bodo namreč Nemci spominjali 40-letnice kapitulacije nacističnega Tretjega Reicha. V državi se razvija obširna razprava, kako naj bi se spominjali te obletnice, ki je bila sicer rešitev tudi za nemški narod, obenem pa konec obdobja, v katerem je Nemčija odigrala strašno vlogo. Zaenkrat se govori o uradni proslavi v parlamentu, na kateri naj bi govoril le predsednik zahodnonemške republike. Reaganov obisk v Dachauu bi skalil iskanje

težko dosegljivih ravnovesij pri obhajanju take obletnice. Zato naj bi menda nemška vlada predlagala Reaganu tudi pravno dejanje s skupnim obiskom nekdanjega bojišča pri Aachnu in prijateljskim rokovanjem na krvavem bojnem polju. Vladni glasnik v Bonnu pa je pisanje Spiegla označil za neutemeljeno, češ da vlada v Bonnu sploh ni seznanjena z Reaganovimi načrti glede poteka obiska v Zahodni Nemčiji.

—□—

PREMIKI V ALBANSKI ZUNANJI POLITIKI

Jugoslovanski tisk komentira zunanjo politiko Albanije ter jo označuje kot edini primer v Evropi. Albanija je v sporu tako s obema velesilama (z Ameriko in SZ) kot s starimi prijatelji, na primer z Jugoslavijo in Kitajsko.

Vendar je videti — dodajajo jugoslovanski listi — majhno izboljšanje v albanski politiki. Tako so pretekli teden odprli železniški odsek med Skadrom in črnogorsko mejo ter nov mejni prehod z Grčijo na cesti proti Janini. Ko bo železniški odsek podaljšan od meje do Titograda, bo Albanija povezana z evropskim železniškim omrežjem.

Jugoslovanski listi nadaljujejo, da je prišlo do razčiščevanja glede grške manjšine v Albaniji, medtem ko Tirana dalje podžiga in hujska albansko manjšino na Kosovem, ki hoče zase položaj republike v Jugoslaviji.

PROSTOR MLADIH

PRVI SESTANEK NOVOIZVOLJENEGA ODBORA MLADINSKE SEKCIJE SSK

Novoizvoljeni odbor tržaške Mladinske sekcije Slovenske skupnosti se je prvič sestel v soboto, 19. t.m., in najprej porazdelil funkcije med trinajstimi odborniki ter začrtal program dela za bližnjo bodočnost. 12. januarja je bil na občnem zboru izvoljen tajnik, ki je precej pomlajen v primerjavi s prejšnjim in je poleg tega tudi številnejši. Mariji Breclj sledi na predsedniškem mestu Bogdan Kralj, podpredsednik je Andrej Berdon, tajnik pa Marjan Breclj. Novi odbor je nato sklenil, da mora v prvi vrsti bolj aktivno pristopati v zamejsko mladinsko življenje in da mora čimveč mladih vzpodbujati k treznemu in samostojnemu presojanju naše politične stvarnosti. Glavne obveznosti programa novega odbora v naslednjih mesecih so: srečanje MENS (bivši FUENS — organizacija, ki združuje mladinske skupine različnih narodnosti v Evropi), ki bo letos prvi teden aprila v ladinskem delu Švice; nato bo sekcija spomladi priredila študijski seminar in deželni kongres mladinskih sekcij SSK. Novi odbor bo tudi priredil nekaj srečanj, s katerimi bi slovensko mladino čim boljše seznanil s stanjem naše manjšine in z bojem za njene pravice. Poleg vsega tega bo sekcija organizirala še celodnevni izlet v Beneško Slovenijo.

Vohunstvo in terorizem

Indijski tisk obširno piše o aretacijah visokih funkcionarjev, ki so jih odpeljali v zapor zaradi vohunstva za Vzhod in Zahod. Doslej so baje aretirali 15 funkcionarjev predsedstva vlade, predsedstva republike in obrambnega ministrstva.

Gre za eno največjih vohunskih afer, katere so odkrili v Indiji po dosegi neodvisnosti v letu 1944. Ministrski predsednik Radživ Gandhi je v parlamentu povedal, da so omenjeni funkcionarji dali važne vojaške in gospodarske podatke raznim državam Vzhoda in Zahoda, zlasti Sovjetski zvezi, Pakistanu in Franciji. Tako so izgnali nekega francoskega diplomata, čeprav v Parizu pravijo, da so ga samo poklicali domov na posvete.

Kljub tej aferi bo ministrski predsednik Gandhi od 16. do 19. maja obiskal Sovjetsko zvezo, a junija bo odšel v Francijo

in Združene države. Uradno tega poročila še niso potrdili.

V Zahodni Nemčiji so teroristi napravili dva atentata. V noči med soboto in nedeljo (20. t.m.) so v mestu Karlsruhe vrgli zažigalne bombe proti središču za obdelavo podatkov. Škoda znaša 25 milijonov lir. Atentat je baje povzročila tako imenovana Frakcija Rdeče armade. Atentatorji zahtevajo izpustitev okrog 30 pristašev omenjene teroristične organizacije, ki so zaprti ter od 4. decembra vodijo gladovno stavko.

V mestu Pforzheim pa so teroristi napravili atentat na neko industrijo plemenitih kovin. Škoda znaša več milijonov mark.

V Španiji je policija aretirala 17 pripadnikov gverilske organizacije GRAPO, med njimi dve ženski. Ženski so iskali zaradi umora dveh trgovcev lanskega septembra v Madridu in Sevilji. Notranje ministrstvo dodaja, da so odkrili tudi devet terorističnih skrivališč in velike količine orožja. Pristaši organizacije GRAPO priznavajo, da so zagrešili več atentatov in umorov. Delovanje so pričeli leta 1975. V zadnjem času so se pridružili baskovskim levičarjem ETA v napadih na razne cilje v Franciji.

Radio Jeruzalem je poročal, da je izraelska policija aretirala teroriste, ki so hoteli razstreliti avtomobil poln eksploziva v središču Tel Aviva. Med atentatorji je bilo šest izraelskih Arabcev in en libanonski državljani. Celotno skupino so aretirali. Skupina je hotela napraviti atentate tudi v drugih delih Izraela.

Nov pastirski obisk Janeza Pavla II.

V soboto, 26. t.m., bo papež Janez Pavel II. odpotoval na pastirski obisk v Južno Ameriko. Obiskal bo Venezuelo, Ekvador, Peru in Trinidad ter Tobago. Pred molitvijo Angelovega češčenja je v nedeljo, 20. t.m., Sveti oče na Trgu svetega Petra v Rimu izjavil, da bo začel z novo romarsko potjo predvsem zato, da potrdi v veri brate in sestre obiskanih krajev in da se tam sreča z vsemi ljudmi dobre volje, ki si iskreno želijo napredka človeštva v razumevanju in miru. Kot poglavar katoli-

ške Cerkve čuti dolžnost, da poskusi vse, kar le more, da podpre prizadevanja za pravičnost in solidarnost. Evangeljsko sporočilo ima po njegovem prepričanju v sebi odgovore na najbolj kočljiva vprašanja sodobnega človeka.

Papež se je spomnil tudi italijanskega karmeličana Soldona, ki je bil umorjen na Madagaskarju, menda zaradi ropa. Papež je prosil Boga, da bi se na zemlji okrepilo spoštovanje življenja in da bi se razraslo čustvo bratske povezanosti.

PREJELI SMO:**Sekcija Ssk za Devin-Nabrežino o zadnjih cerkvenih spremembah**

»S. 1. januarjem je postal veljaven odlok goriškega nadškofa p. Antona Vitala Bommarca, s katerim so bili deli mavhinjske, devinske in nabrežinske župnije priključeni župniji sv. Mavra v istoimenskem naselju pri Sosljanu. Ustvarila se je tako župnija, ki obsega vse ozemlje pod železniško progo Trst-Tržič od naselja "pri Kraljevih" na severu (se pravi naselja okrog križišča, pri katerem se od državne ceste 14 odcepi pot k Sosljanskemu zalivu) do meje s tržaško škofijo na jugu.

Razširitev župnije sv. Mavra je dejanje, ki ne posega le na versko, ampak tudi na narodnostno področje. Prav s slednjega vidika devinsko-nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti čuti dolžnost, da izrazi svojo globoko zaskrbljenost bodisi nad načinom, kako je bil omenjeni nadškofov odlok sprejet, bodisi nad negativnimi posledicami, ki bi jih le-ta utegnil imeti za krajevno slovensko prebivalstvo in splošneje za prijateljsko sožitje med tu živečima narodoma. Devinsko-nabrežinska sekcija SSK namreč ugotavlja:

1. da so bili deli mavhinjske, devinske in nabrežinske župnije priključeni župniji sv. Mavra proti volji slovenskih duhovnikov;

2. da je zadevni nadškofov odlok vzbudil nezadovoljstvo med prizadetimi slovenskim prebivalstvom, ki poleg tega ni bilo ob tem kakorkoli zaslišano, kot sicer tudi ni bilo zaslišano prizadeto italijansko prebivalstvo;

3. da na ozemlju razširjene župnije živi več sto prebivalcev slovenske narodnosti, za katere ni bilo poskrbljeno dušno pastirstvo v njihovem jeziku.

Devinsko-nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti je zaskrbljena tudi zato, ker se razširitev župnije sv. Mavra včlenjuje v

vrsto dejanj in nastopov sedanjega goriškega nadškofa, kot sta n.pr. ukinitve enotnega pastoralnega področja za vse Slovence in pogojevanje ustanovitve slovenske župnije v Gorici s predhodnim preštevanjem slovenskega življa, ki že kar odprto govore o nenaklonjenosti do slovenskega prebivalstva goriške nadškofije. Od Cerkve, ki si na osnovi evangeljskih vrednot prizadeva za spoštovanje človeka v vseh njegovih razsežnostih in za bratstvo ter mirno sožitje med narodi, bi si res ne čakali takega ravnanja, katerega kratkovidnost je sicer zgodovina že večkrat izpričala tudi v naših krajih.

Devinsko-nabrežinska sekcija Slovenske skupnosti zatorej izraža upanje, da bo nadškof p. Anton Vital Bommarco ob dokončani ureditvi pastoralnega območja okrog Sosljana upošteval tudi upravičene potrebe in zahteve krajevnega slovenskega prebivalstva, kakor tudi stališča njegovih dušnih pastirjev.«

— □ —

PREDSTAVITEV KNJIGE MILANA LIPOVCA

V teh dneh je koprška založba Lipa predstavila novo knjigo našega tržaškega rojaka Milana Lipovca. Delo »Slovenci pod Jelševo brezo« je izšlo v zbirki izdaj domačih pisateljev.

Gre za zanimivo literarno novost na slovenskem knjižnem trgu. Milan Lipovec je napisal knjigo, v kateri na izviren način in s precejšnjo mero simbolike, a obenem zvestobe do zgodovinskih dokumentov piše o pomembnih trenutkih zgodovine Slovencev. Njegovo »zgodovinsko« branje teh dogodkov gre od naselitve današnjega narodnega ozemlja do današnjih dni. Knjigo je opremil Klavdij Palčič.

Še o slovenščini na tržaški pošti

Pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti v Trstu prof. Zorko Harej je posegel pri glavnem ravnatelju tržaške poštne uprave v zvezi z okrožnico, da poštni uradi ne bodo več sprejemali pisem in drugih pošilk z naslovom v »tujem jeziku«. V razgovoru je poštni ravnatelj Carbone pojasnil, da je notranjo okrožnico namenil samo enemu uradu na osrednjem poštnem sedežu, ki se s temi problemi srečuje, in to v smislu priporočil mednarodnih poštne dogovorov.

Ob koncu pogovora, ki je konkretno zadeval uporabo naslovov in nazivov krajevnih imen v slovenski obliki, je poštni ravnatelj poudaril, da ni bila s tem uvedena nobena sprememba pri sprejemanju in dostavljanju pisem ter da bodo poštne uradi sprejemali pošiljke po že ustaljeni praksi.

Deželna svetovalska skupina KPI pa je vložila v deželnem svetu interpelacijo, v kateri vprašuje deželni odbor, ali je sezna-

njen z nedavnim navodilom poštne uprave o prepovedi sprejemanja in oddajanja dopisov, ki so naslovljeni v jeziku, ki ni italijanski.

Navodilo tržaške poštne uprave — pravi svetovalska skupina KPI — je odraz kratkovidnega in omejenega gledanja, ki je naperjeno proti enemu delu državljanov. Poštna uprava sploh ne upošteva dejstva, da je v več pokrajinah dežele in specifično v tržaški pokrajini slovenščina avtohton jezik. Zaradi tega je ni mogoče enačiti s tujim jezikom, saj je tudi njena uporaba precizna pravica slovenskega prebivalstva, predvidena in omenjena tudi v mednarodnih sporazumih iz Londona in Osima. Zaradi tega bi moral deželni odbor intervenirati v tej zadevi.

Svetovalsko vprašanje podobne vsebine so na tržaškega župana naslovili občinski svetovalci KPI ter so zahtevali od župana, naj poseže za preklic okrožnice poštne uprave.

Pred letom dni je umrl Franc Jeza

V nedeljo, 20. t.m., je poteklo leto dni, odkar je v Trstu umrl naš dolgoletni sodelavec, časnikar in pisatelj Franc Jeza. Bil je pozoren spremljevalec našega kulturnega dogajanja in je kot umetnik izpovedoval veliko vero ter ljubezen do sočloveka, kot politični pisec pa odločno zagovarjal načela pluralizma in slovenske samostojne državnosti.

Pokojnika so se v soboto, 19. t.m., spomnili na rednem sestanku v Slovenskem kulturnem klubu v Trstu. Pokojnikov človeški in ustvarjalni lik je podal mladi publicist Marko Tavčar, Ivana Gerdol pa je govorila o svojem srečanju s pokojnikom.

Uvodno misel je na večeru izrekla prof. Lučka Susič, medtem ko so Mitja Ozbič, Kristina Martelanc in Robert Mozetič doživeto prebrali črtico Franca Jeze »Dim nad gozdovi«.

Društvo naravoslovcev in tehnikov Tone Penko vabi na predavanje profesorja ljubljanske univerze dr. Tomaža Pisanskega z naslovom

SLUČAJNOST V RAČUNALNIŠTVU

Predavanje, ponazorjeno s praktičnimi primeri na računalniku, bo v sredo, 30. januarja, v Gregorčičevi dvorani, ul. sv. Frančiška 20, Trst. Začetek ob 20.15.

SEMINAR ZA ITALIJANSKE ŠOLNIKE V JUGOSLAVIJI

Na začetku tega tedna, v ponedeljek, 21. t.m., se je v Trstu začel tradicionalni petdnevni seminar za italijanske šolnike, ki učijo na italijanskih šolah v Jugoslaviji. Približno osemdeset udeležencev se udeležuje tečaja, ki sta ga priredila tržaška Ljudska univerza in Unija Italijanov iz Istre in z Reke. Prireditelji so letos razdelili tečaj na dva dela: v seminar italijanskega jezika in kulture in v seminar za prirodoslovne vede. Posebno slednji tečaj je precej zanimiv, saj je posvečen fiziki in informatiki, ki vse bolj prodira v šole.

Uvodni govor pred začetkom seminarja je imel prof. Bruno Maier. Predstavil je tržaškega narečnega pesnika Virgilia Giotija. Na otvoritveni slovesnosti pa je bilo poleg šolnikov tudi precej predstavnikov oblasti.

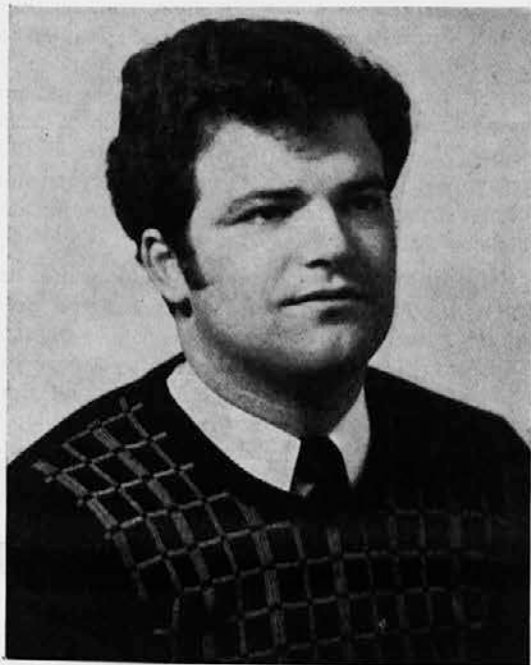
DEŽELNI ZDRAVSTVENI NAČRT

Predsednik deželnega odbora Biasutti in odbornik za zdravstvo Renzulli sta te dni predstavila v Vidmu novi deželni zdravstveni načrt, ki ga je bila odobrila deželna vlada. Z njim želijo racionalizirati in izboljšati usluge, istočasno pa omejiti izdatke. Predvideno je znatno krčenje postelj v bolnišnicah. Če jih je bilo v letu 1983 skupno 14 tisoč 329, naj bi število znižali na 10 tisoč 400. Bolnišnicam je treba vrniti temeljno vlogo zdravljenja akutnih obolenj, je poudaril Renzulli, povečati pa se mora povezava med bolnišnico in ostalimi ustanovami.

Zadnja pot Emila Valentinčiča

V soboto, 19. t.m., je ogromna množica pospremila na zadnji poti Emila Valentinčiča, znanega kulturnega in političnega delavca na Goriškem ter našega dolgoletnega dopisnika. Emil Valentinčič je umrl v ponedeljek, 14. t.m., v Parizu, kjer se je zdravil, potem ko je na začetku novembra leta 1983 iznenada zbolel za hudo, neozdravljivo boleznijo, ki ga je pobrala v najboljših moških letih.

Iz bližnjih in daljnih krajev so prihiteli pokojnikovi prijatelji in znanci ter zlasti mladi najprej v pokojnikovo rojstno vas Pevma, kjer je v župni cerkvi daroval po-

grebno mašo goriški škofov vikar msgr. Oskar Simčič ob asistenci številnih sobratov. Med službo božjo sta se z lepimi besedami spomnila Emila Valentinčiča domači župnik Vojko Makuc in bivši predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete dr. Kazimir Humar. Med obredom sta pela združena pevska zbora Mirko Filej in cerkveni zbor iz Štmavra. Pred začetkom obreda sta ob prihodu mrtvaškega voza poleg že omenjenih zborov zapela zbor Ars Musica in zbor iz Ločnika, ki ju vodi pokojnikov brat.

Po maši zadušnici je spreved avtomobi-

lov krenil v Števerjan, kjer so pokojnika položili k večnemu počitku. Ob odprtem grobu se je zvrstilo šest govornikov: Marjan Terpin kot pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti za Goriško, Marija Ferletič za Svet slovenskih organizacij, dr. Mirko Primožič za Slovensko kulturno gospodarsko zvezo, Štefan Cotič kot predstavnik Športnega združenja Olympia, dr. Drago Legiša kot glavni urednik Novega lista, pri katerem je pokojnik dolgo sodeloval kot dopisnik z Goriškega, in prof. Dušan Križman v imenu pokojnikovih sošolcev.

Na desetine vencev je dokazovalo ugled in priljubljenost, ki ju je užival pokojnik. Med pogrebi so bili številni zastopniki kulturnih, prosvetnih in upravnih ustanov, med njimi goriški župan Scarano in mnogi občinski odborniki, odposlanstvo novogoriške občine ter lepo število predstavnikov slovenskih organizacij z Goriškega in Tržaškega. Ob zadnjem slovesu na pokopališču v Števerjanu sta zapela domači zbor in zbor iz Štmavra.

Božični koncert v Ronkah

Župna cerkev sv. Lovrenca v Ronkah je bila v nedeljo, 20. t.m., nabito polna. Zbrali so se namreč Slovenci iz Laškega ter se tako odzvali vabilu ženskega pevskega zbora iz Ronk ter hkrati izkoristili priložnost, da se srečajo, spoznajo in pogovorijo (tudi o težavah glede na predvpis v osnovno šolo in vrtec, ki sta v Romjanu).

V cerkvi sta nastopila cerkveni ženski pevski zbor z Repentabra, ki ga vodi duhovnik Tone Bedenčič, in cerkveni mešani zbor iz Štandreža pod vodstvom Mirka Špacapana. V cerkvi so bile najprej kratke litanije v slovenščini, ki sta jih opravila msgr. Žorž iz Štandreža in msgr. Virgulin iz Ronk in pri katerih so s petjem sodelovali oba povabljeni zbora ter domači zbor.

Člane in članice pevskega zbora je nato pozdravil in predstavil dr. Mučič, ki je v imenu Slovencev v Laškem poudaril tudi pomen takih koncertov. Slednji se prirejajo že nekaj let in po svoje prispevajo k obogatitvi naše narodne skupnosti.

Po nastopu zbora z Repentabra je g. Tone Bedenčič podal priložnostno misel.

K. M.

Srečanje gledališč Alpe-Jadran

V novogoriškem Kulturnem domu je v četrtek, 17. t.m., bila otvoritvena svečanost letošnjega srečanja gledališč s področja Alpe-Jadran. Letošnje gledališko srečanje v Novi Gorici ima širši okvir kot v prejšnjih letih, ko so 14 let zaporedoma prirejali festival malih odrov. S prirejanjem tega srečanja, na katerem nastopa 17 ansamblov iz Italije, Jugoslavije, Avstrije, Poljske in Alžirije, so hoteli omogočiti nov pristop v gledališki svet in poskrbeti za boljše izmenjave uprizoritev in tekstov.

Kot sta v uvodnih besedah poudarila goriški župan Scarano in predsednik novogoriške občinske skupščine Bavšin, predstavlja desetdnevna pobuda nov doprinos k medsebojnemu razumevanju in prijateljstvu med narodi.

Organizatorji so poskrbeli za 15 skupnih predstav; od teh jih 11 ima tudi tekmovalni značaj. V namenih prirediteljev je tudi organizacija gostovanja po drugih gledališčih, n.pr. v Trstu, Ljubljani, Zagrebu in Kopru.

Med srečanjem so poskrbeli tudi za simpozij o tem, kako nastaja gledališki repertoar.

—□—

SREČANJE MED SLOVENCIM VIDEMSKÉ POKRAJINE IN TOLMINCI

V gostišču Pri Franku v Starem selu pri Kobaridu je bilo v soboto, 19. t.m., tradicionalno letoletno srečanje med predstavniki Slovencev iz videmske pokrajine in zastopniki občine Tolmin. Srečanja so se udeležili številni vidni predstavniki z obeh strani meje. Med temi je bil konzul SFRJ v Trstu Banko in župani benečanskih občin — Marinig iz Špetra, Berro iz Tipane, Bonini iz Grmek — in pokrajinski svetovalec Petričič.

Predstavnike Slovencev iz videmske pokrajine je pozdravil predsednik občinskega komiteja SZDL za Tolmin Zdravko Likar. V imenu Benečanov je govoril predsednik teritorialnega odbora SKGZ za videmsko pokrajino prof. Viljem Černo. V imenu benečanskih duhovnikov je prisotne politične in kulturno-prosvetne delavce pozdravil Pasquale Gujon.

Poslanec Pajetta v Vidmu

V Vidmu je bil pred dnevi deželni aktiv Komunistične partije Italije, na katerem so spregovorili deželni tajnik Viezzi, načelnik deželne svetovalske skupine Pascolat in član vsedravnega vodstva Pajetta. Na aktivu so razpravljali o splošnem političnem položaju in o moralnem vprašanju, o krepitvi krajevnih avtonomij in o bližnjih upravnih volitvah v številnih krajih Furlanije-Juljske krajine.

Deželni tajnik Viezzi, poslanec Pajetta in evropski poslanec Rossetti so te dni uradno obiskali Zvezo komunistov Slovenije v Ljubljani.

ZAHVALA

Globoko ganjeni nad tolikimi izrazi sožalja in dejavne solidarnosti ob smrti našega predragega

Emila Valentinčiča

se toplo in pristržno zahvaljujemo dobrotnikom, darovalcem vencev in cvetja, kolegicam in kolegom z delovnega mesta in vsem, ki so našega dragega spremili na zadnji poti. Posebna zahvala naj gre zdravnikom in zdravstvenemu osebju v Gorici in Parizu, predstavnikom oblasti, zastopnikom političnih, kulturnih in športnih organizacij, častiti duhovščini za pogrebni obred, govornikom za poslovilne besede, pevskim zborom in vsem, ki so nam ob hudi žalosti bili blizu.

ZENA ANICA Z MALO MARTINO
IN OSTALI SORODNIKI

Števerjan, Pevma, 24. januarja 1985

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pred novo premiero SSG v Trstu

V Slovenskem stalnem gledališču v Trstu se že spet pripravljajo na novo premiero. Slavje pa ne bo tokrat v veliki dvorani Kulturnega doma v Trstu, saj gre za delo, ki je bilo mišljeno predvsem za uprizoritve izven matične hiše našega gledališča in torej za nastope na vseh manjših odrih tržaške, goriške in videmske pokrajine.

Samoumevno torej, da je tudi izbira za kraj premiere padla na manjši oder Prosvetnega doma na Opčinah, kjer bomo v sredo, 30. januarja, videli uprizoritev dveh enodejank Luigija Pirandella in sicer *Človek s cvetom v ustih* in *Cecè*.

Luigija Pirandella ne bi predstavljali. Kdo ne pozna velikega italijanskega dramatika, pesnika, pripovednika, Nobelovega nagajenca za književnost. Prav dobro ga poznajo tudi gledalci Slovenskega stalnega gledališča, ki je Pirandella že večkrat uprizorilo na velikem odru. Spregovorili bi potemtakem raje o enodejankah, ki bodo v sredo, na Opčinah, doživele svojo prvo uprizoritev v slovenščini in naj torej takoj povemo, da je teksta prevedla Tita Simoniti.

Človek s cvetom v ustih (*L'uomo dal fiore in bocca*) je prav gotovo eno najbolj znanih kratkih Pirandellovih del, ki si ga že leta veliki italijanski igralci kar radi izbirajo za svojega bojnega konja, ne zadnji prav Vittorio Gassman, ki je pred kratkim nastopil s tem delom v ZDA. Gre pa za dialog v neki nočni kavarni med človekom, ki je obsojen na smrt in potnikom, ki je izgubil vlak. Na prvi pogled banalen pogovor, v resnici pa delirij človeka, ki se skuša na vse načine oprijeti še zadnjih trenutkov življenja.

Bistveno drugačna je druga enodejanka *Cecè*, ki pa ima s prvim tekstom določeno filozofsko,

življenjsko in poetično povezo: simpatijo, če hočemo, ki jo Pirandello v vseh svojih delih izkazuje ljudem, ki živijo drzno, na robu propada ali celo smrti. *Cecè* je edina Pirandellova pochade, briljantna, komična komedija, v kateri nam avtor predstavi človeka, Ceceja, ki se s svojimi ne prav nedolžnimi zvijačami, s svojo simpatično navihanostjo preživlja na račun navčnih bogatašev in zaljubljenih žensk.

Komedija torej, ki sledi tragediji, in tudi v tem se deli dopolnjujeta in publika, ki je tudi željna smeha, bo lahko odšla, po starogrški konceptiji teatra, razbremenjena iz gledališča. Režiser predstave je Sergej Verč, sceno in kostume je zasnoval Andrej Pisani, prevod je oskrbela Tita Simoniti, lektorsko delo je opravil Jože Faganel. Nastopajo pa Tone Gogala, Vladimir Jurc, Stojan Colja in Maja Blagovič.

Premiera Pirandellovih enodejank (izven abonmaja) bo v sredo, 30. januarja, ob 20.30 v Prosvetnem domu na Opčinah, kjer bo tudi prva ponovitev in sicer v četrtek, 31. januarja, vedno ob 20.30.

— o —

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Srečanje gledališč dežel Alpe Jadran
Petek, 25. januarja, ob 20.30

STANISLAW WITKIEWICZ

VODNA KOKOŠ

(Kurka wodna)

Poljsko gledališče Wspolczesny

Slovenska znamenja

Zanimanje za slovensko kulturo, zgodovino, narodna izročila ipd. raste zadnje čase med slovensko mladino, bodisi v matični deželi, kot tudi v zamejstvu in svetu. Žal je bilo prav to področje v zadnjih sto letih, po narodnostnem preporodu v prejšnjem stoletju, zapostavljeno ali povsem zanemarjeno. Slovensko zgodovino je ostalo ujeto v liberalni, pseudorevolucionarni ter panslovanski ideološki model tolmačenja. Pod slovensko kulturo so razumevali edinole književnost, ne pa celostne kulture dela in življenja ter ustvarjalnosti slovenskega človeka.

Tudi raziskava narodnih znakov, predvsem slovenskih grbov, je izostala. Šele pred kratkim so bile opravljene študije o simbolu slovenskega klobuka pri ustoličevanju (simbol svobode), o grbu Karantanije (črni panter) ter o lipi, slovenskem simbolu. Poprej so za narod vneti posamezniki razglašali npr. lipo kar za drevo Slovanov, dasi imajo slovanski narodi za svoja simbolična drevesa povsem druge vrste drevja, lipo pa danes le Slovenci.

Izmišljanje nekkih simbolov in znakov tudi danes ni povsem prenehalo. V Sloveniji so pred kakim letom razglasili za slovenski turistični znak *lipov list*, očitno v prepričanju, da gre pri tem za slovenski narodni znak, za simbol lipe. Torej naj bi ta znak predstavljal Slovenijo tudi v mednarodnem turizmu. Z letošnjim letom je začela izhajati celo slovenska turistična revija z imenom »Lipov list«.

Toda, kakor je misel, da so bile v tem primeru upoštewane slovenske narodne značilnosti, nadvsem razveseljiva, tako gre po drugi strani za precejšnjo nedoslednost. *Lipov list* nas spominja na lipo, sam po sebi pa ni narodni znak. In tudi tuji obiskovalci si pod znakom tega lista nikoli ne bodo predstavljali tistega starodavnega izročila, ki ga predstavlja lipovo drevo kot simbol.

Slovenski narodni znak je v resnici *rdeč nagelj*. Lipa je res znamenje slovenstva, vendar pa v pomenu slovenske zgodovine, narodnega in božjega drevesa. Rdeč nagelj pa je zaživel kot znamenje slovenskega narodnega prebujenja v prejšnjem stoletju. Slovenci so nageljne množično gojili kot najljubše cvetove. Nagelj je bistvena sestavina slovenskega pušeljca, opeva se v slovenski ljudski pesmi, uporablja se v ljudskih običajih, kot simbol prazničnosti, ljubezni, čustva itd. Noben drugi cvet ni pri Slovencih doživel takšne vloge kakor ravno nagelj. Da se spomnimo samo sijajne slovenske ornamentike!

Seveda ostajajo še vedno mnoga znamenja v slovenski zgodovini, ki jih je treba še raziskati. Današnje slovenske barve (bela-plava-rdeča) so bile uzakonjene šele po prvi svetovni vojni, dasi so se kot slovenske barve med slovenskim izobraženstvom ter potem med ljudstvom uveljavile že po letu 1848. Svojo utemeljitev so imele v tedanjem kranjskem grbu in tudi veljale kot kranjske deželne barve. Toda očitno kot vzor slovenstva. Še okoli 1800 sta bili kranjski deželni barvi namreč le plava in rumena. Rdeča pa je prišla zraven, ko se je kazal zgled francoske tribarvnice (Ilirske province). Kakšne so bile pravzaprav prvotne (karantanske) barve?

Iz povedanega vidimo, da so potrebni še nadaljnji študiji, zato da se ugotovi dejanska slovenska narodna znamenja.

Slovensko Ameriški inštitut

Novo knjigo o Slovencih končuje prof. Edi Gobec, ki deluje na Kent State University v ameriški zvezni državi Ohio, ZDA. Slovensko Ameriški inštitut (Slovenian Research Center of America, Inc.), katerega je pred leti ustanovil in ga še vedno uspešno vodi, pa pripravila na eni od ameriških univerz novo razstavo o Slovencih in njihovi kulturi oziroma o slovenskem doprinosu Ameriki in svetu. Prof. Edi Gobec spada med pionirje na področju socioloških študij o izseljenstvu v ameriškem in svetovnem merilu.

Njegova, v angleščini napisana knjiga »Slovenian Heritage I« (Slovenska dediščina, 1. del), ki je izšla 1980 in doživela prej ko v enem letu kar dva ponatisa, predstavlja nedvomno še vedno slovensko senzacijo stoletja. Iz nje izvemo, da so bili Slovenci npr. očesni zdravnik predsednika Kennedyja, trener ameriškega smučarskega moštva za olimpijske igre, član Royal Society of England, pa znani arhitekti, misijonarji in misijonski škofje, začeni z Barago in še poprej; da so se Slovenke uvrstile med svetovne lepoticke npr. Miss Ohio, Miss San Francisco, Miss International Surf Queen Hawaii, Miss Europe, Miss Australia itd.

Po zaslugi tega inštituta Slovenci vsaj v angloameriškem svetu nismo več kulturno neznano ljudstvo. Poleg svojega rednega dela na univerzi zbira prof. Edi Gobec že nad 30 let nenehno gradivo o pomembnih Slovencih in Slovenkah, ki

so se uveljavili doma in po svetu. In njegov Slovenian Research Center of America (29227 Eddy Road, Willoughby Hills, Ohio 44092, U.S.A.) še vedno prejema podatke in sporočila od slovenskih ljudi z vseh koncev sveta.

Omenjena knjiga o slovenski dediščini ima tudi posebno poglavje o Primorski, v katerem so predstavljene vse pomembnejše osebnosti iz njenega zamejskega predela ter pravno politični položaj primorskih Slovencev v okviru italijanske države. Kot našo domačo senzacijo naj omenimo, da je bil leta 1979 dobitnik velike mladinske nagrade na mednarodnem znanstveno tehnološkem sejmu v mestu San Antonio, v Texasu, tedaj 16-letni Andrej Zupan, v tekmi s 458 udeleženci iz ZDA, Japonske, Kanade in Švedske. Nagradjenec je vnuk znanega vzgojnega in prosvetnega delavca iz Gorice, Huberta Močnika.

V izdaji istega ameriško slovenskega inštituta je že pred časom izšla tudi »Anthology of Slovenian American Literature« (napisala Gobec in Donchenko) ter učbenik slovenščine za angleško govoreče »Slovenian Language Manual« (1. in 2. del), (napisala Gobec in Lončar), pa Cankarjeve Podobe iz sanj (Dreams Visions).

Kar je še zlasti pohvalno, je to, da Ameriški Slovenski inštitut zajame izredno široko občinstvo angleško govorečih, bodisi potomcev slovenskih izseljencev, ki se zavejo svojih slovenskih korenin, kot tudi pripadnikov tujega rodu.

Začenja se obračun škode, ki sta ga povzročili led in mraz

V teh dneh, ko je prišlo do odjuge in precejšnje otoplitve, začenja biti vidne prve posledice letošnjega mraza in ledu. Sneg zadnjih dni ni povzročil večje škode, saj je v glavnem le oviral promet in otežkočal ali celo onemogočil redni pouk in delovanje nekaterih uradov in javnih uslug.

Tako so številnim hišam popokale vodne cevi. Ponekod pa je prišlo do škode v samih zunanjih vodnih napeljavah in pri števcih. Zato tudi vodstva vodovodnih podjetij opozarjajo uporabnike, naj zavarujejo števec in zunanje cevi, da ne bi ob morebitnem ponovnem poslabšanju vremena in večji ohladitvi prišlo do nove škode.

Suhi mraz, ki je bil na začetku meseca, je v naših krajih povzročil veliko škode, posebno v kmetijstvu. Precejšnje razlike

Društvo slovenskih izobražencev in Združenje MOST organizirata 28. januarja v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti, 3 večer z naslovom »Taras Kermavner podoživlja slikarstvo Toneta Kralja na Primorskem« s posebnim ozirom na ogrožene slike v avberski cerkvi. Začetek ob 20.30.

med nočno in dnevno temperaturo namreč hudo prizadenejo rastlinska tkiva. Kmetovalci in strokovnjaki za enkrat mislijo, da so starejša drevesa in vinogradi precej dobro prenesli mrzlo obdobje. Nekoliko se bojijo za obrezane starejše vinograde, ker bi v primeru pozebe bilo premalo rodnih oči na mladikah, vendar so trte na sploš-

no precej dobro kljubovale mrazu, saj strokovnjaki trdijo, da lahko trte prenesejo tudi do -17 stopinj C. Več škode bo verjetno v mladih sadovnjakih, oljčnih nasadih in vinogradih. Kmetijski izvedenci in ocenjevalci so v prejšnjih dneh začeli vsaj približno ocenjevati škodo na oljčnih nasadih. Strokovnjaki opominjajo, da mora biti ob takem mrazu, kot je bil v prejšnjih dneh posebno dobro zavarovano (zasuto, ali ovito) deblo nad koreninami, ker je pač tam točka, ki najbolj občuti spremembe v temperaturi.

Mnogi pridelovalci zelenjave pa se pritožujejo, da jim je mraz pobral velik del letošnjega pomladanskega pridelka. Posebno na Goriškem se kmetje pritožujejo, da imajo veliko škodo, saj celo plastična »folija«, ki je danes splošno rabljena v poljedelstvu, letos ni zadostovala. Sneg in burja sta opravila svoje tudi v steklenih rastlinjakih. Marsikje so se namreč razbile šipe, kar je bilo usodno za zelenjavo ali cvetje. Te vremenske neprilike pa so pripomogle, da se je zelenjava silno podražila.

Kupci so seveda tudi opazili, da se je podražilo tudi drugo blago, n.p.r. kurjava in električne in plinske peči. Nasplošno se je v vsej državi povečala uporaba elektrike, naftnih derivatov in drugega kuriva. Vse to se seveda pozna tudi v denarnicah kupcev in porabnikov.

Sneg in led pa sta vendarle prinesla tudi marsikatero prijetnost. Veliko veselje so imeli otroci. Vsaka strmina, tudi v mestu, je bila lepa priložnost za drsanje ali kepanje. Marsikje so postavili prav lepe snežne može, v Nabrežini pa smo videli, da si

je skupina mladih postavila pravi eskimski igloo. Sneg in led sta prinesla tudi nekaj človeškega sočutja in topline, saj so si ljudje priskočili na pomoč. Mnogi so se spomnili na svoje starejše sosede ali bolehnne ljudi, ki si v takem vremenu niso mogli veliko pomagati.

Slovenska prosveta v Trstu prireja v nedeljo, 27. januarja, koncert baročne božične glasbe, ki bo v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti, 3. Nastopil bo GALLUS CON-SORT. Začetek ob 18. uri.

PRIPRAVE NA KONFERENCO O IZSELJENIŠTVU

Deželni odbornik za vprašanja izseljeništvu Turello je umestil pripravljalni odbor za tretjo deželno konferenco o izseljeništvu. V odboru so po en predstavnik izseljeniških organizacij in trije strokovnjaki. Na prvi seji je odbor pregledal in dopolnil temeljni dokument, ki ga bodo poslali med izseljence, da se o njem razvije diskusija. Februarja, marca in aprila bodo posveti z izseljenci v krajih, kjer trenutno živijo. Maja in junija bodo posveti za večje zemljepisne enote, tako za države, kjer so izseljenci iz Furlanije-Julijske krajine množično prisotni, kot celo za celine, kjer jih je manj. Od 27. do 29. septembra pa bo v Gradežu sama tretja deželna konferenca o izseljeništvu.

—□—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

ANTON TOMAŽ LINHART

TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI

komedija v dveh delih (petih slikah)

V soboto, 26. januarja, ob 19.30

v nedeljo, 27. januarja, ob 16. uri

ga lahko za šarjenje, za opravila v vodi in po krvni sledi. Je mišičast, kvadratično grajen pes, 33 do 40 cm visok, črn z rjavimi ožigi, kratke zimaste, priležne dlake;

— Šarivci (cani da ferma). Med šarivci so znani:

grifon (grifone da ferma a peli duri). Je zelo stara pasma in je znana v mnogih evropskih državah. Samec je visok od 55 do 60 cm, samica pa 50 od 55 cm. Ima dolgo glavo in kvadratast gobec. Dlaka je sivkaste barve z rjavimi lisami;

angleški springer spanjel (springer inglese) je največji med angleškimi spanjeli. Visok je okrog 51 cm in težak 22 kg. Ima široko lobanjo, viseča ušesa v obliki lopute in kratke noge. Je dolgoglak, belo rjave barve, redko beločrne ali belo rumene;

nemški prepeličar je lahko šarec ali rjavec. Temnorjave ali belo rjave barve, visok od 46 do 52 cm, mišičast, z dolgo, vendar ne svilnato dlako. Splošen videz mišičastega psa z močnimi kostmi, ki ima telo nekoliko daljše kot je plečna višina. Zaradi svojih odličnih lovskih lastnosti si pridobiva vedno več ljubiteljev;

koker spanjel (cocker spaniel) je najmanjši med spanjeli. Samec je visok 40 do 45 cm in težak 13 do 15 kg, samica pa 38 cm in težka okrog 12 kg. Je kvadrataste oblike, črne zlato rjave, rumene ali teh barv

s primesjo bele. Dlaka je svilnata in zahteva mongo nege.

— Ptičarji (cani da ferma a pelo corto o bracchi). Najbolj znani ptičarji so:

nemški kratkodlaki ptičar (bracco tedesco a pelo corto) je plemenit, skladno grajen pes. Idealna višina za samca je 62 do 64 cm, psica je nekoliko nižja, vendar ne izpod 58 cm. Težak od 25 do 30 kg. Ima izboklo lobanjo. Dlaka je lahko svetla z rjavimi lisami ali pa temna, s temnimi lisami;

ostrodlaki ptičar (drahthaar) je zelo razširjen v Nemčiji. Ima trdo, srednje dolgo, priležno žimasto dlako, ki je rjavo seraste barve z rjavimi lisami. Primerna višina za samca je 62 do 65 cm, psica je nekoliko nižja, vendar ne izpod 56 cm;

angleški ptičar (pointer) je močno skladno grajen pes, kratke dlake, bele barve z rjavimi, rumenimi ali črnimi krpami. Lahko pa je tudi enobarven tj. rumen, rjav, črn ali bel. Samec je visok 55 do 70 cm, psica pa 50 do 60 cm;

ptičarji z dolgo dlako (cani da ferma a pelo lungo) so:

bretonski ptičar (epagnuel bretone) je majhen pes, toda čvrst in eleganten v postavi. Visok je od 46 do 51 cm in težak okoli 20 kg. Ima zaokroženo lobanjo. Dlaka je bele barve z rumenimi lisami in pikami, srednje dolga, svilnata in rahlo valovita;

angleški seter (setter inglese). Nekoč so ga imenovali setter Laverack, po imenu vzgojitelja Sira Edwarda Laveracka. Je dolgoglak pes, z mehko svilnato dlako, bele barve s črnimi, rumenimi ali rjavimi lisami in pikami. Lahko je tudi tribarven. Samec ima višino 65 do 69 cm in težak je od 27 do 30 kg, psica pa visoka 61 do 65 cm in težka od 25 do 28 kg.

irski seter (setter irlandese). Zaradi svoje lepote je že v športnih rokah. Večkrat ga imenujejo rdeči seter (red-setter). Visok je 55 do 65 cm, težak pa od 22 do 27 kg. Je mahoginijevo rdeče ali zlato rjave barve s svilnato, gladko, dolgo dlako;

škotski ali gordon seter (setter gordon). Pri lovu ga zelo uporabljajo. Pasma je v prejšnjem stoletju ustvaril gordonski vojvoda. Je črne barve z rdeče rjavim ožigom. Višina — samec okoli 65 cm, psica pa okoli 61 cm.

Druge važnejše lovske pasme so: hannoverski barvar, bavarski barvar, dolgoglak jazbečar, brak jazbečar itd.

Nihče ne sme pozabiti, da je pes sicer najbistrejša žival, da pa nima človeškega razuma.

Pes je in bo ostal žival, a je in bo dober človekov pomočnik, če je pravilno vzrejen, vzgojen, šolan in voden.

Konec